

Læring, teljing og situasjonar i integrert undervegsvurdering

LNU-konferansen 2022

Trondheim, 26. august

Egil Weider Hartberg, Senter for livslang læring, Høgskolen i Innlandet

A stylized illustration of a tree with a thick, dark green trunk and a long, thin, wavy green branch extending to the left. The branch ends in a small, full tree silhouette. A red callout box with a blue and green border is attached to the end of the branch. The background is a light blue to green gradient, and the ground is a solid green line.

Elevene har
kompetanse til å delta
på alle områder i livet
(skole, fritid,
samfunn, arbeid)

Hvorfor går elevene på skolen?

Hvorfor fins norskfaget i skolen?

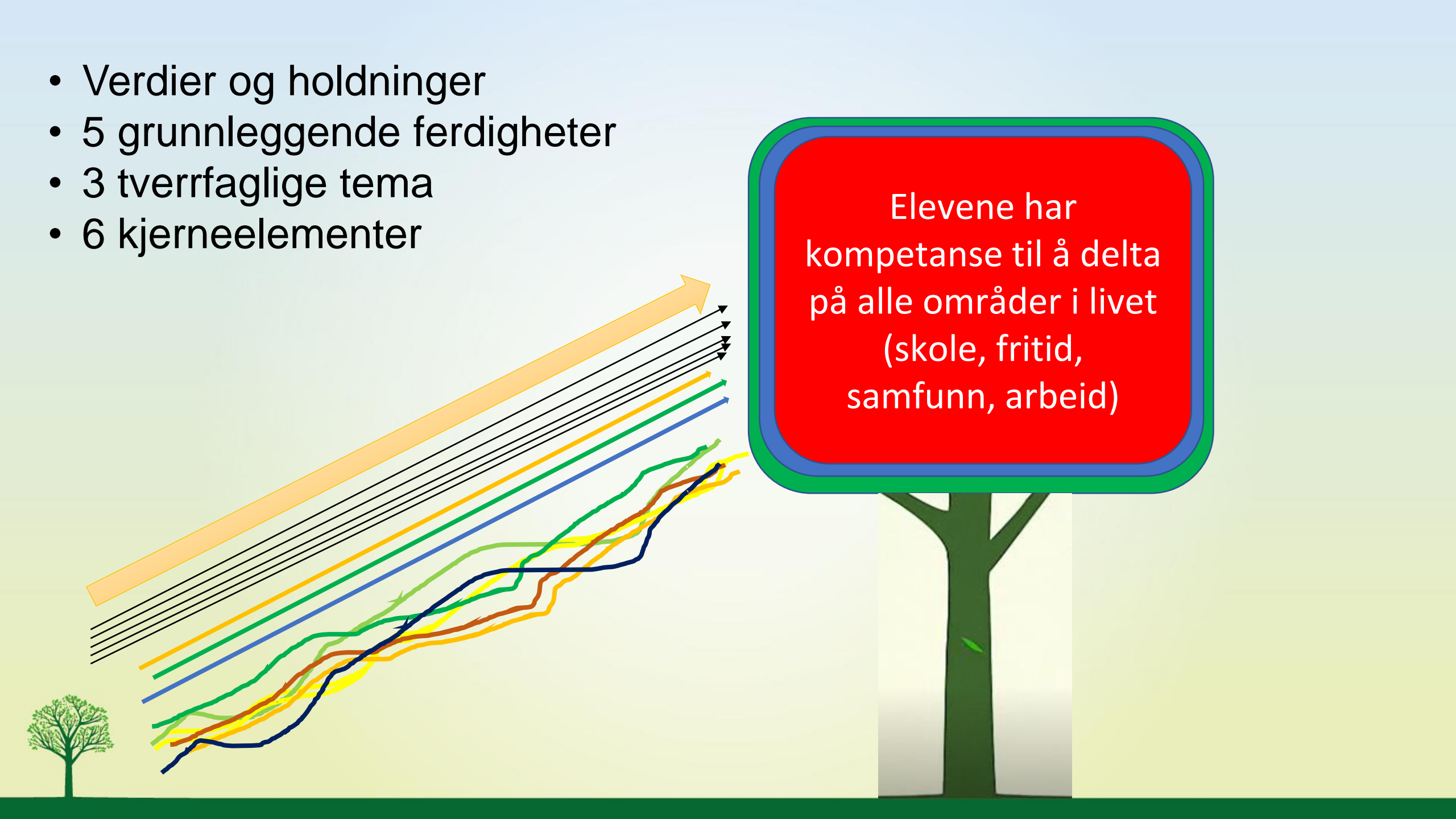
Fagets relevans

Norsk er et sentralt fag for kulturforståelse, kommunikasjon, danning og identitetsutvikling. Faget skal gi elevene tilgang til kulturens tekster, sjangre og språklige mangfold og skal bidra til at de utvikler språk for å tenke, kommunisere og lære. Faget norsk skal ruste elevene til å delta i demokratiske prosesser og skal forberede dem på et arbeidsliv som stiller krav om variert kompetanse i lesing, skriving og muntlig kommunikasjon [...]

Faget skal styrke elevenes evne til kritisk tenkning og skal ruste dem til å delta i samfunnet gjennom en utforskende og kritisk tilnærming til språk og tekst. Norskfaget skal gi elevene litterære opplevelser og mulighet til å uttrykke seg kreativt og skapende [...]

- Verdier og holdninger
- 5 grunnleggende ferdigheter
- 3 tverrfaglige tema
- 6 kjerneelementer

Elevene har kompetanse til å delta på alle områder i livet (skole, fritid, samfunn, arbeid)

Fagets relevans og sentrale verdier

- [...] Gjennom arbeid med faget norsk skal elevene bli trygge språkbrukere og bevisste på sin egen språklige og kulturelle identitet innenfor et inkluderende fellesskap der flerspråklighet blir verdsatt som en ressurs [...]
- Lesing av skjønnlitteratur og sakprosa skal gi elevene mulighet til å reflektere over sentrale verdier og moralske spørsmål og bidra til at de får respekt for menneskeverdet og for naturen.

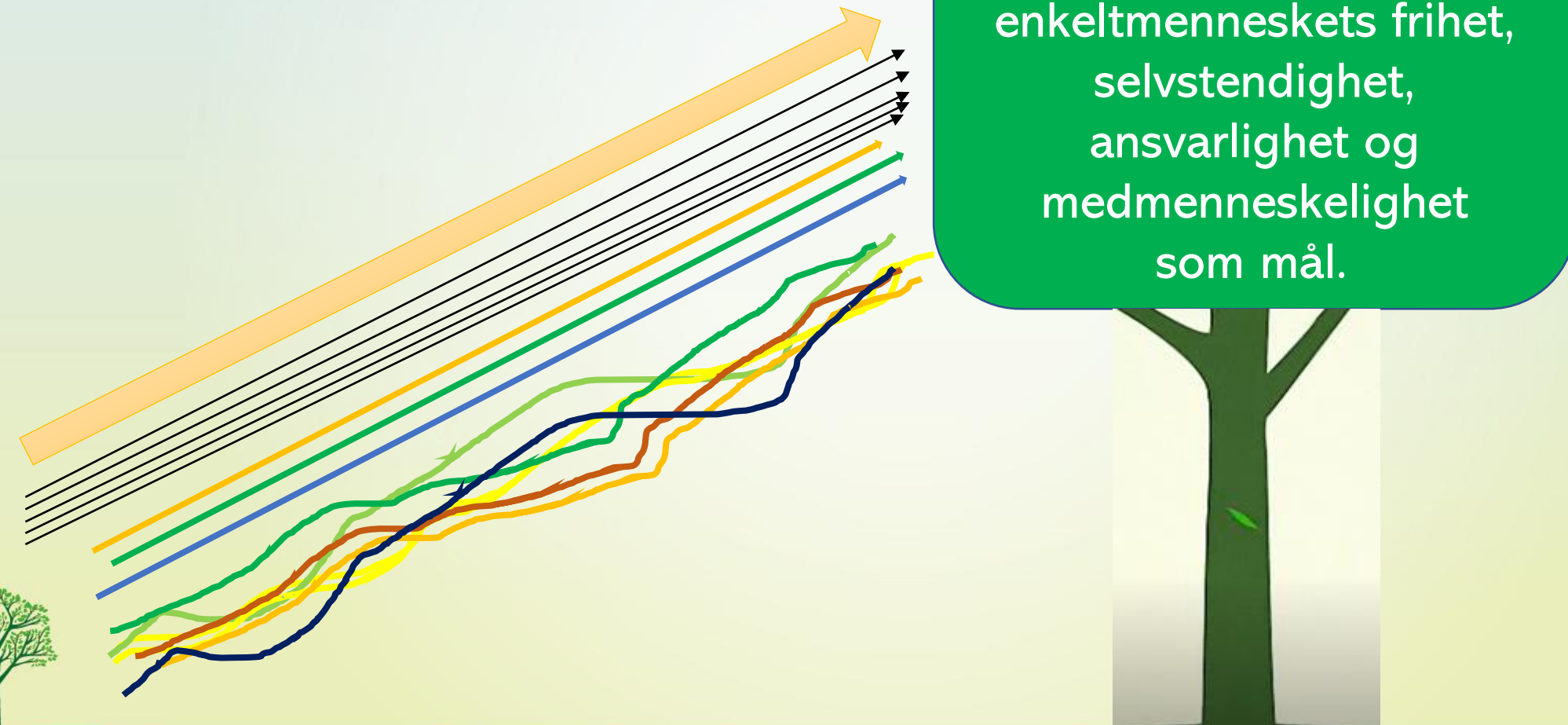

- Verdier og holdninger
- 5 grunnleggende ferdigheter
- 3 tverrfaglige tema
- 6 kjerneelementer

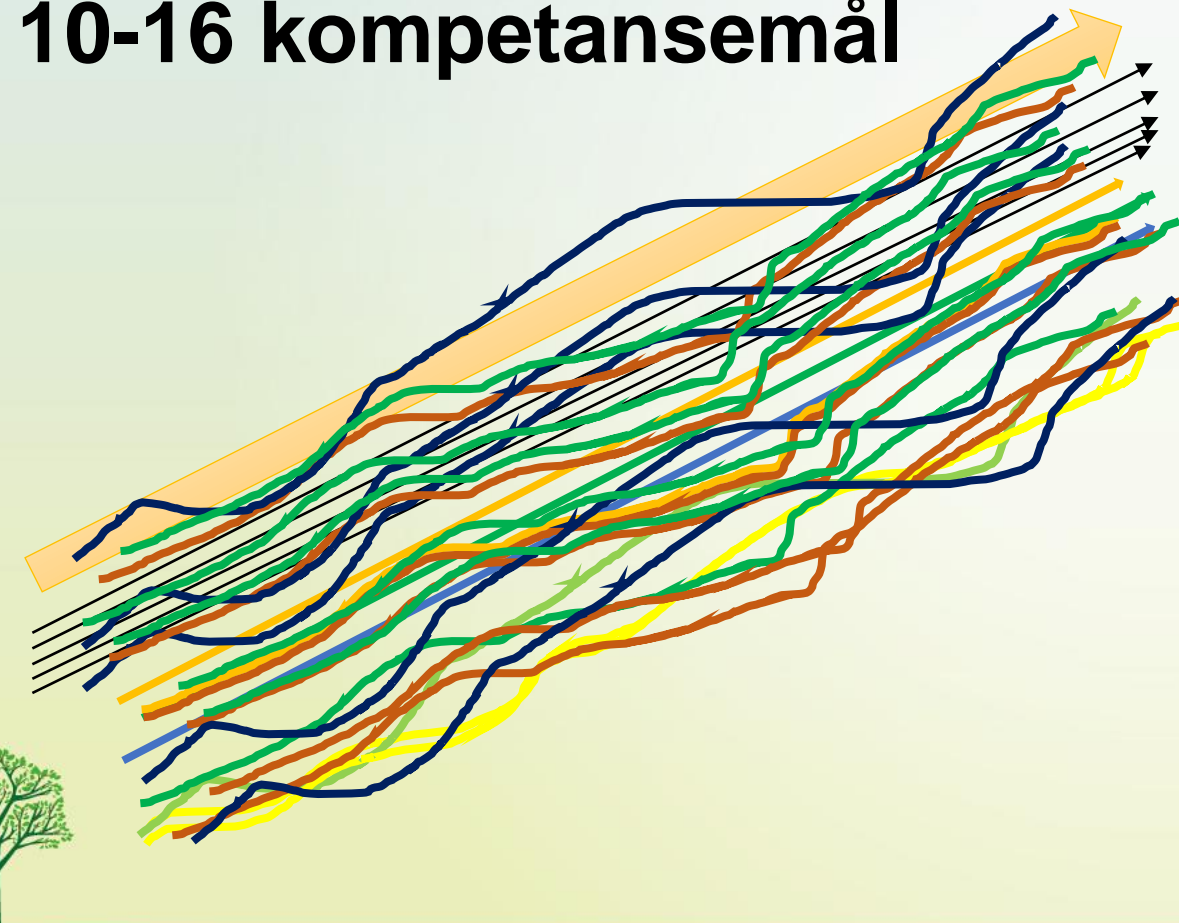
Opplæringen skal gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet.

- Verdier og holdninger
- 5 grunnleggende ferdigheter
- 3 tverrfaglige tema
- 6 kjerneelementer

Grunnopplæringen er en viktig del av en livslang dannelsingsprosess som har enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål.

- Verdier og holdninger
- 5 grunnleggende ferdigheter
- 3 tverrfaglige tema
- 6 kjerneelementer
- **10-16 kompetansemål**

Grunnopplæringen er en viktig del av en livslang dannelsesprosess som har enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål.

1

Tydeliggjøre
mål

Hvorfor er læreren på skolen?

Hvor lett er det for en ekspert å
kommunisere ønsket kompetanse til elevene

Plutselig innså Birgit og Leif at de hadde tolket hyrdestund forskjellig

Skriftlig og muntlig

Lav kompetanse i faget, karakter 2	God kompetanse i faget, karakter 4	Framifrå kompetanse i faget, karakter 6
Eleven utforsker, gjør rede for og reflekterer over noen faglige emner på en enkel måte.	Eleven utforsker, gjør rede for og reflekterer over faglige emner.	Eleven utforsker, gjør rede for og reflekterer selvstendig over faglige emner.
Eleven bruker enkelte fagbegreper om tekst, faglige emner og språk.	Eleven bruker fagspråk om tekst, faglige emner og språk.	Eleven bruker presist fagspråk om tekst, faglige emner og språk.
Eleven beskriver innhold og noen virkemidler i tekster. Eleven plasserer tekster i en kontekst.	Eleven analyserer og grunngir sin forståelse av tekster. Eleven gir eksempler på virkemidler og beskriver forholdet mellom tekst og kontekst.	Eleven analyserer og tolker tekster. Eleven reflekterer over virkemidler og forholdet mellom tekst og kontekst.
Eleven eksperimenterer med noen uttrykksmåter og uttrykker seg på måter som til en viss grad er tilpasset sjanger, formål, mottaker og medium.	Eleven eksperimenterer med uttrykksmåter og uttrykker seg på måter som er tilpasset sjanger, formål, mottaker og medium.	Eleven eksperimenterer med uttrykksmåter og varierer språket på måter som er tilpasset sjanger, formål, mottaker og medium.
Eleven bruker kilder i egen tekstskaping. Eleven skiller mellom egen og andres tekst og oppgir kilder.	Eleven bruker hensiktsmessige kilder i egen tekstskaping. Eleven oppgir kilder på en etterrettelig måte.	Eleven bruker og vurderer kilder kritisk i egen tekstskaping. Eleven oppgir kilder på en etterrettelig måte.
Eleven gjør endringer i egne tekster ut fra innspill fra andre.	Eleven gjør endringer og bearbeider egne tekster ut fra kunnskap om språk og tekst og innspill fra andre.	Eleven gjør endringer og bearbeider egne tekster ut fra kunnskap om språk og tekst og innspill fra andre, og videreutvikler tekstene på en selvstendig måte.

Skriftlig

Lav kompetanse i faget, karakter 2	God kompetanse i faget, karakter 4	Framifrå kompetanse i faget, karakter 6
Eleven skriver tekster med en viss tematisk sammenheng. Eleven bruker forståelig setningsstruktur og tekstbinding mellom setninger og avsnitt. Eleven mestrer sentrale regler for rettskriving og tegnsetting.	Eleven skriver tekster med god tematisk sammenheng. Eleven varierer setningsstruktur og tekstbinding ut fra formålet med teksten. Eleven mestrer regler for rettskriving, og sentrale regler for tegnsetting.	Eleven skriver tekster med klar tematisk sammenheng. Eleven varierer setningsstruktur og tekstbinding på en selvstendig måte ut fra formålet med teksten. Eleven mestrer regler for rettskriving og i hovedtrekk regler for tegnsetting.
Eleven mestrer hovedregler for ordbøying på hovedmålet sitt. Eleven har også et dekkende ordforråd og uttrykker seg stort sett hensiktsmessig på hovedmålet.	Eleven mestrer ordbøying på hovedmålet sitt. Eleven har et variert ordforråd og uttrykker seg hensiktsmessig på hovedmålet.	Eleven mestrer ordbøying på hovedmålet sitt. Eleven har et rikt og presist ordforråd og uttrykker seg variert og hensiktsmessig på hovedmålet.
Eleven mestrer sentrale regler for ordbøying på sidemålet sitt. Eleven har et enkelt ordforråd og bruker enkelte ord og uttrykk som er typiske for sidemålet.	Eleven mestrer hovedregler for ordbøying på sidemålet sitt. Eleven har et relevant ordforråd, bruker sentrale ord og uttrykk og uttrykker seg stort sett hensiktsmessig på sidemålet.	Eleven mestrer i hovedtrekk ordbøying på sidemålet sitt. Eleven har et variert ordforråd, bruker relevante ord og uttrykk og uttrykker seg hensiktsmessig på sidemålet.

Muntlig

Lav kompetanse i faget, karakter 2	God kompetanse i faget, karakter 4	Framifrå kompetanse i faget, karakter 6
Eleven kommuniserer noe faglig innhold og begrunner til en viss grad egne oppfatninger og meninger i muntlige presentasjoner, samtaler og diskusjoner.	Eleven kommuniserer faglig innhold klart og underbygger egne oppfatninger og meninger i muntlige presentasjoner, samtaler og diskusjoner.	Eleven kommuniserer faglig innhold klart og tydelig og argumenterer saklig i muntlige presentasjoner, samtaler og diskusjoner.

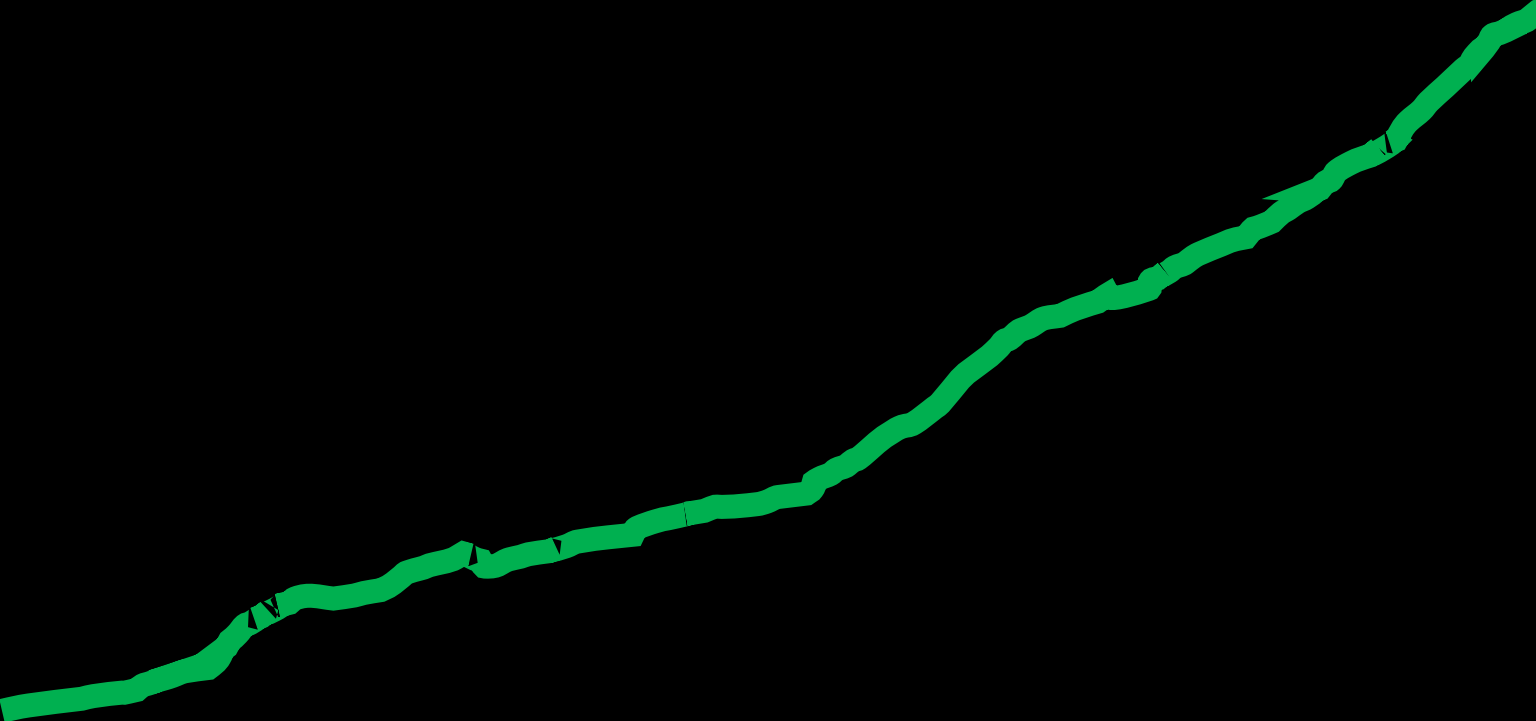
- Kreative og skapende evner bidrar til å berike samfunnet. Samarbeid inspirerer til nytenkning og entreprenørskap, slik at nye ideer kan omsettes til handling. Elever som lærer om og gjennom skapende virksomhet, utvikler evnen til å uttrykke seg på ulike måter, og til å løse problemer og stille nye spørsmål.
- Kunst og kultur omfatter mange skapende og kreative fagområder, som påvirker både våre fysiske omgivelser og samfunnsutviklingen. Vår estetiske sans utvikles i møte med ulike kulturelle uttrykk, og de bidrar til å løfte fram nye perspektiver. Kunst- og kulturuttrykk har også betydning for den enkeltes personlige utvikling. Kulturelle opplevelser har en egenverdi, og elevene skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk gjennom sin tid i skolen.
- I et større perspektiv er skapende læringsprosesser også en forutsetning for elevenes danning og identitetsutvikling. Skolen skal verdsette og stimulere elevenes vitebegjær og skaperkraft, og elevene skal få bruke sine skapende krefter gjennom hele grunnopplæringen.

2.2 Kompetanse i fagene

1. Kompetansemålene må forstås i lys av formålsparagrafen og de øvrige delene av læreplanverket.
2. Fagenes kompetansemål må ses i sammenheng med hverandre i og på tvers av fag.
3. Forståelse av kompetansebegrepet må ligge til grunn for skolens arbeid med læreplaner og vurdering av elevenes faglige kompetanse.

§3-3 Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemåla i læreplanen i faget. Kompetansemåla skal forståast i lys av teksten **om faget** i læreplanen.

*Jeg kan anvende
kunnskaper og ferdigheter
til å mestre utfordringer og
løse oppgaver i kjente og
ukjente sammenhenger og
situasjoner mens jeg
forstår, reflekterer og
tenker kritisk.*

1

Tydeliggjøre
mål

2

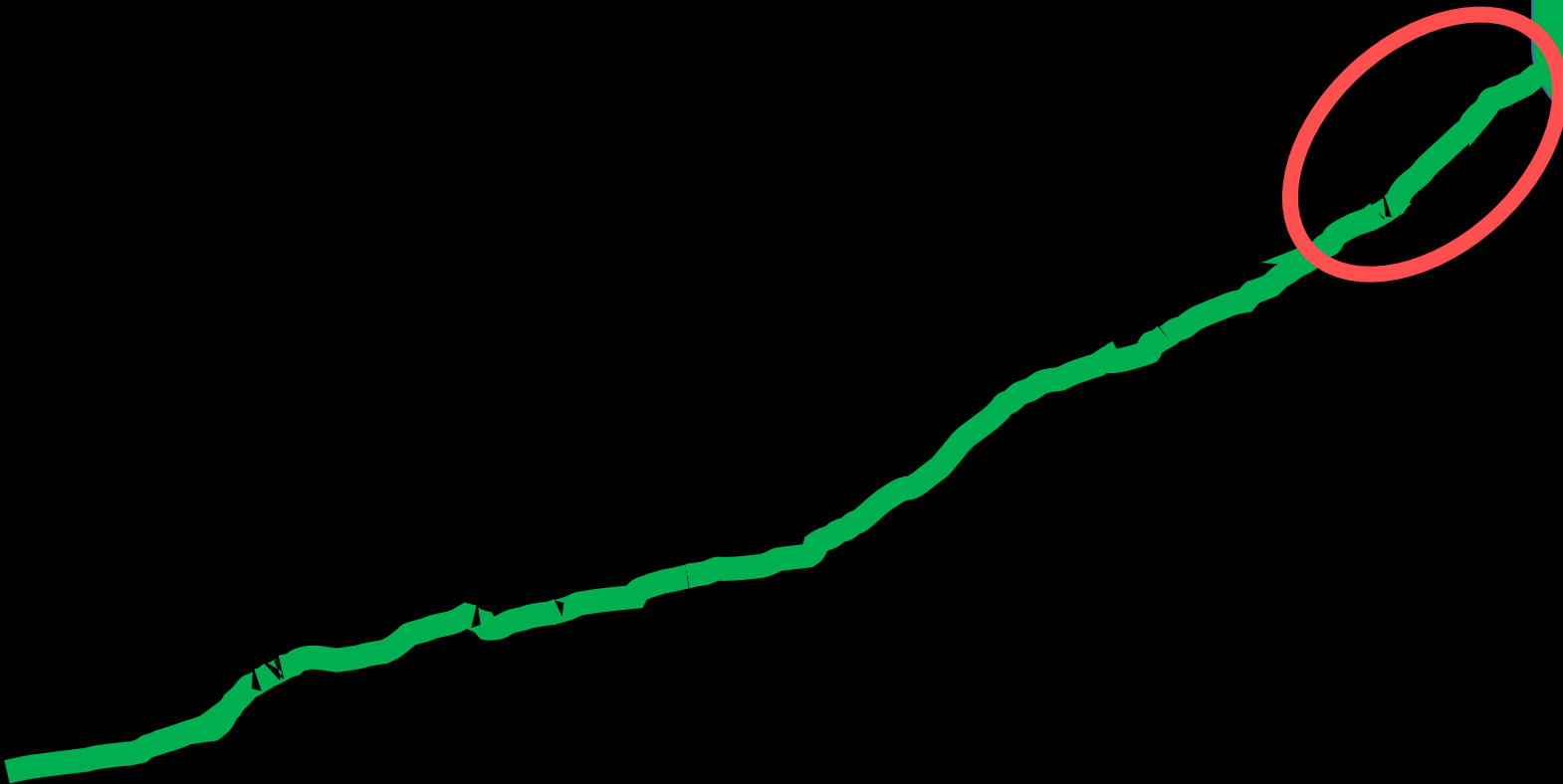
Kvalifisere
(Standpunkt-
vurdering)

Hvorfor er læreren på skolen?

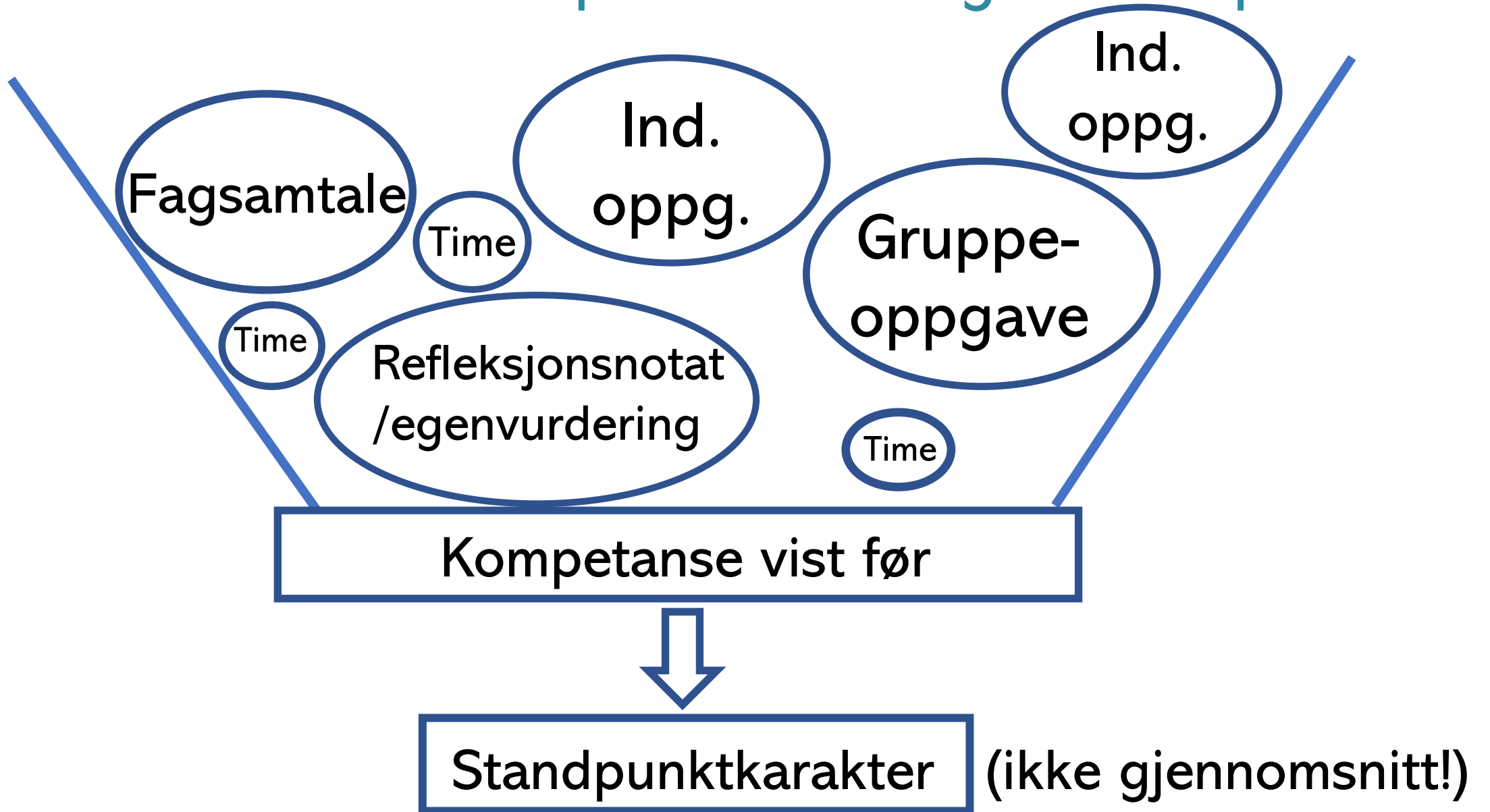
Standpunkt- vurdering

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Hvilken kompetanse har eleven med seg videre i livet?

Modell for standpunktvurdering - eksempel

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i norsk ved **avslutningen** av opplæringen etter Vg3. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger.

- Læreren skal sette karakter i norsk muntlig basert på kompetansen eleven har vist når eleven har kommunisert faglig innhold muntlig.
- Læreren skal sette karakter i norsk skriftlig hovedmål og norsk skriftlig sidemål basert på kompetansen eleven har vist i et bredt utvalg elevtekster i ulike sjangre. I vurderingen av norsk skriftlig sidemål skal læreren ta hensyn til at elevene har hatt lengre tid med formell opplæring i hovedmål enn i sidemål.

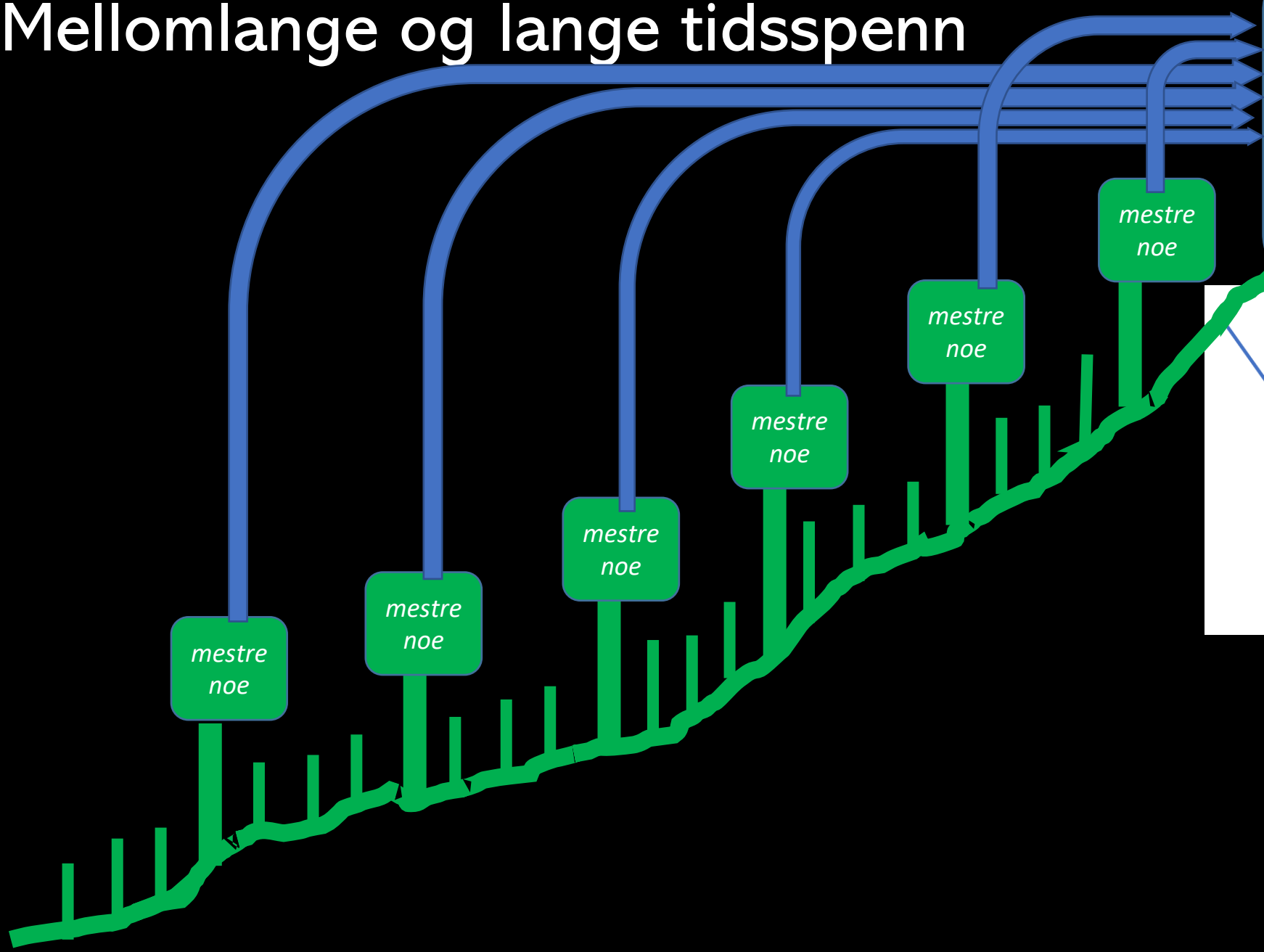
Elevene skal (etter Vg3 SF) kunne:

- analysere og tolke romaner, noveller, drama, lyrikk og sakprosa på bokmål og nynorsk fra 1850 til i dag og reflektere over tekstene i lys av den kulturhistoriske konteksten og egen samtid
- utforske og reflektere over hvordan tekster fra den realistiske og den modernistiske tradisjonen framstiller menneske, natur og samfunn
- skrive essay som utforsker og reflekterer over innhold i tekster
- skrive litterære tolkninger og sammenligninger
- analysere uttrykksformer i sammensatte tekster i ulike medier og vurdere samspillet mellom dem
- bruke fagkunnskap og presist fagspråk i utforskende samtaler, diskusjoner og muntlige presentasjoner om norskfaglige emner
- skrive retoriske analyser og tolkninger av sakprosaetekster
- mestre språklige formkrav på hovedmål og sidemål og skrive tekster med etterrettelig kildebruk og et presist og nyansert språk
- orientere seg i faglitteratur, vurdere kilder kritisk og skrive fagartikler som greier ut om og drøfter norskfaglige emner
- gjøre rede for endringer i talespråk i Norge i dag og reflektere over sammenhenger mellom språk, kultur og identitet

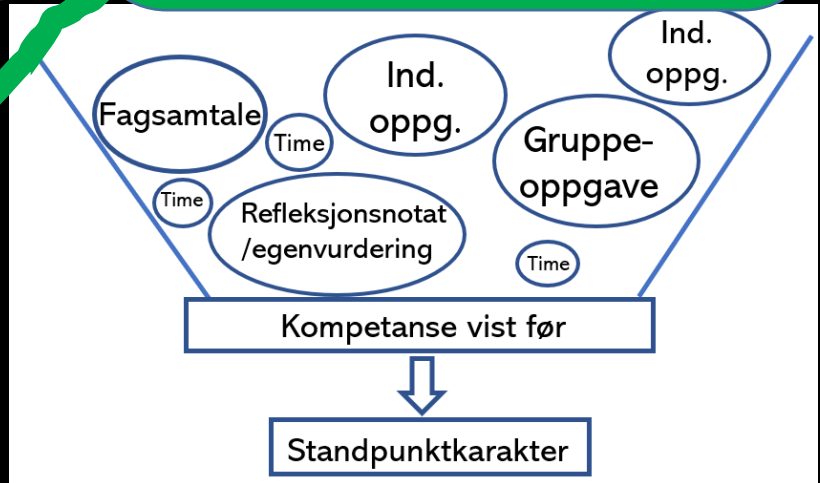
Kjerneelementer

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstskaping
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Mellomlange og lange tidsspenn

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Meld.St. 28 (2015-2016), side 63

Undersøkelser viser at det er en relativt utbredt praksis at skoleeiere og skoler sammenligner standpunktkarakterer med eksamenskarakterer i fagene [...] Det er viktig å understreke at eksamens- og standpunktkarakterer er to ulike uttrykk for kompetanse. En eksamenskarakter vil være satt på et mer begrenset vurderingsgrunnlag enn en standpunktkarakter. En eksamen representerer én eller veldig få vurderingsformer (skriftlig, praktisk og/eller muntlig) og den er et enkelttilfelle.

1
Tydeliggjøre
mål

2
Kvalifisere
(Standpunkt-
vurdering)

3
**Støtte på
reisen**

Hvorfor er læreren på skolen?

Sentrale intensjoner for opplæring

- Fremme lærelyst, motivasjon og tro på egen mestring
- Fremme «varig» læring -> kompetanseutvikling
- Fremme livsrelevans
- Fremme helhet og sammenheng
- Fremme sosial kompetanse, inkludering og medvirkning

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Etter opplæring

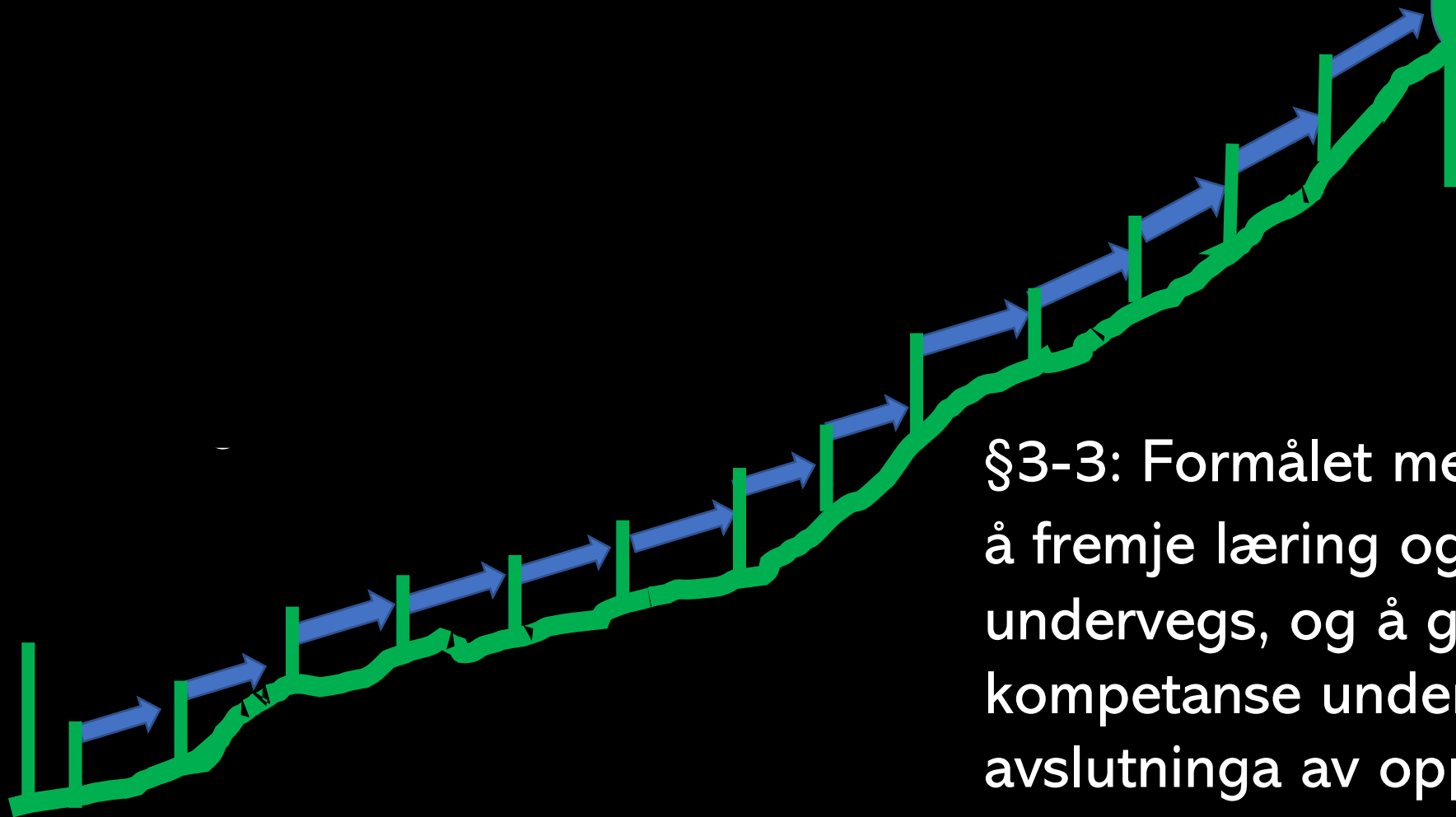
Underveisvurdering
Den beste muligheten og den største utfordringen når vi skal realisere sentrale intensjoner i nytt læreplanverk?

Før opplæring

Klarer vi å se på underveisvurderingsprosesser som startpunkt for videre læring?

*Jeg kan anvende kunnskaper
og ferdigheter til å mestre
utfordringer og løse oppgaver
i kjente og ukjente
sammenhenger og
situasjoner mens jeg forstår,
reflekterer og tenker kritisk.*

§3-3: Formålet med vurdering i fag er
å fremje læring og bidra til **lærelyst**
undervegs, og å gi informasjon om
kompetanse undervegs og ved
avslutninga av opplæringa i faget.

§3-10: Undervegsvurdering i fag skal vere ein **integreert** del av opplæringa, og skal brukast til å fremje læring, tilpasse opplæringa og auke kompetansen i fag.

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

§3-3: Formålet med vurdering i fag er å fremje læring og bidra til **lærelyst** undervegs, og å gi informasjon om kompetanse undervegs og ved avslutninga av opplæringa i faget.

1) Å følge med på og fange opp kompetanse

2) Å kommunisere om progresjon

3) Å planlegge videre læring

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

UDIR-sitat

(fra kompetansepakka)

«Underveisvurdering som fremmer læring forutsetter at læreren og eleven har god innsikt i kompetansen eleven har der og da.»

UDIR-sitat

(fra kompetansepakka)

«Elevene går på skolen for å lære, ikke primært for å bli vurdert, og kompetanse kan gjerne komme til syne i daglige læringsaktiviteter, der elevene arbeider med å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner.»

UDIR-sitat

(fra kompetansepakka)

«Det er ikke bare prøver eller skriftlige arbeider som gir informasjon om elevenes kompetanse, og det er heller ingen krav i de nye læreplanene om å legge til rette for spesifikke vurderingssituasjoner.»

Underveisvurdering norsk 8., 9. og 10. trinn

Elevene **viser og utvikler** kompetanse i norsk på 8., 9. og 10. trinn når de

- leser kortere og lengre tekster i ulike sjangre, utforsker tekstenes kontekster og reflekterer over hvordan konteksten påvirker teksttolkningen.
- bruker fagspråk, argumenterer, reflekterer og eksperimenterer i muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål.
- bruker fagspråk i arbeid med å utforske og reflektere over språklig variasjon og i samtale om egne og andres tekster.

Underveisvurdering norsk Vg2 YF

Elevene **viser og utvikler** kompetanse i norsk på Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram når de

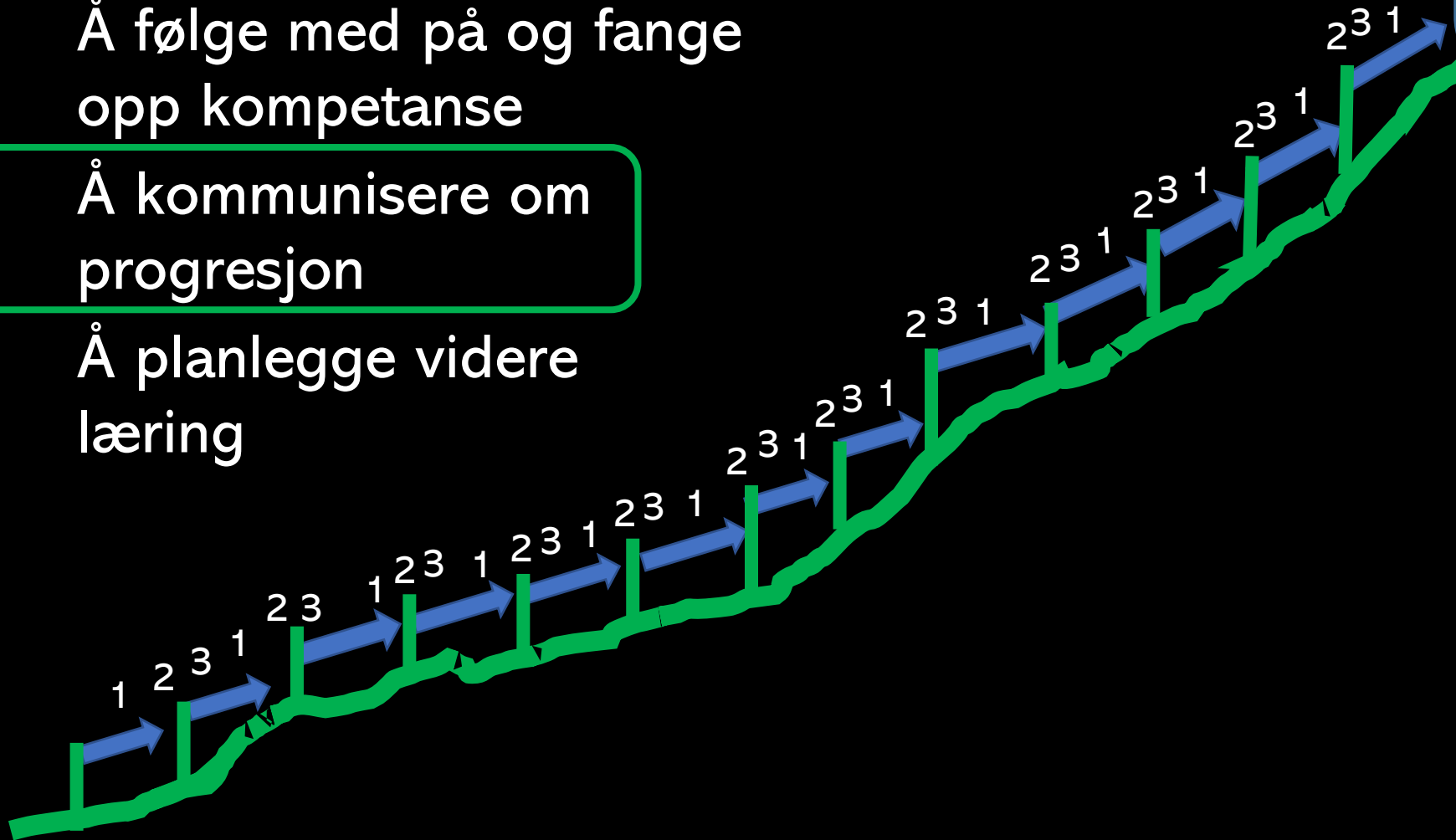
- utformer tekster på kreative måter
- utforsker faglige emner med kritisk bruk av kilder og presenterer dette i muntlige og skriftlige tekster med struktur og sammenheng
- bruker kunnskap om språket som system til å utforske og sammenligne språk
- reflekterer kritisk over egne og andres tekster

Underveisvurdering norsk Vg3 SF

Elevene **viser og utvikler** kompetanse i norsk på Vg3 studieforberevende utdanningsprogram når de

- analyserer, tolker og sammenligner tekster og utforsker tekstenes kontekster.
- produserer kortere og lengre tekster i ulike sjangre, for ulike formål og mottakere, og når de bearbeider egne tekster.
- reflekterer over språk og tekst ved bruk av fagspråk
- uttrykker seg presist og nyansert muntlig og skriftlig
- mestrer språklige formkrav på hovedmål og sidemål.

- 1) Å følge med på og fange opp kompetanse
- 2) Å kommunisere om progresjon
- 3) Å planlegge videre læring

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

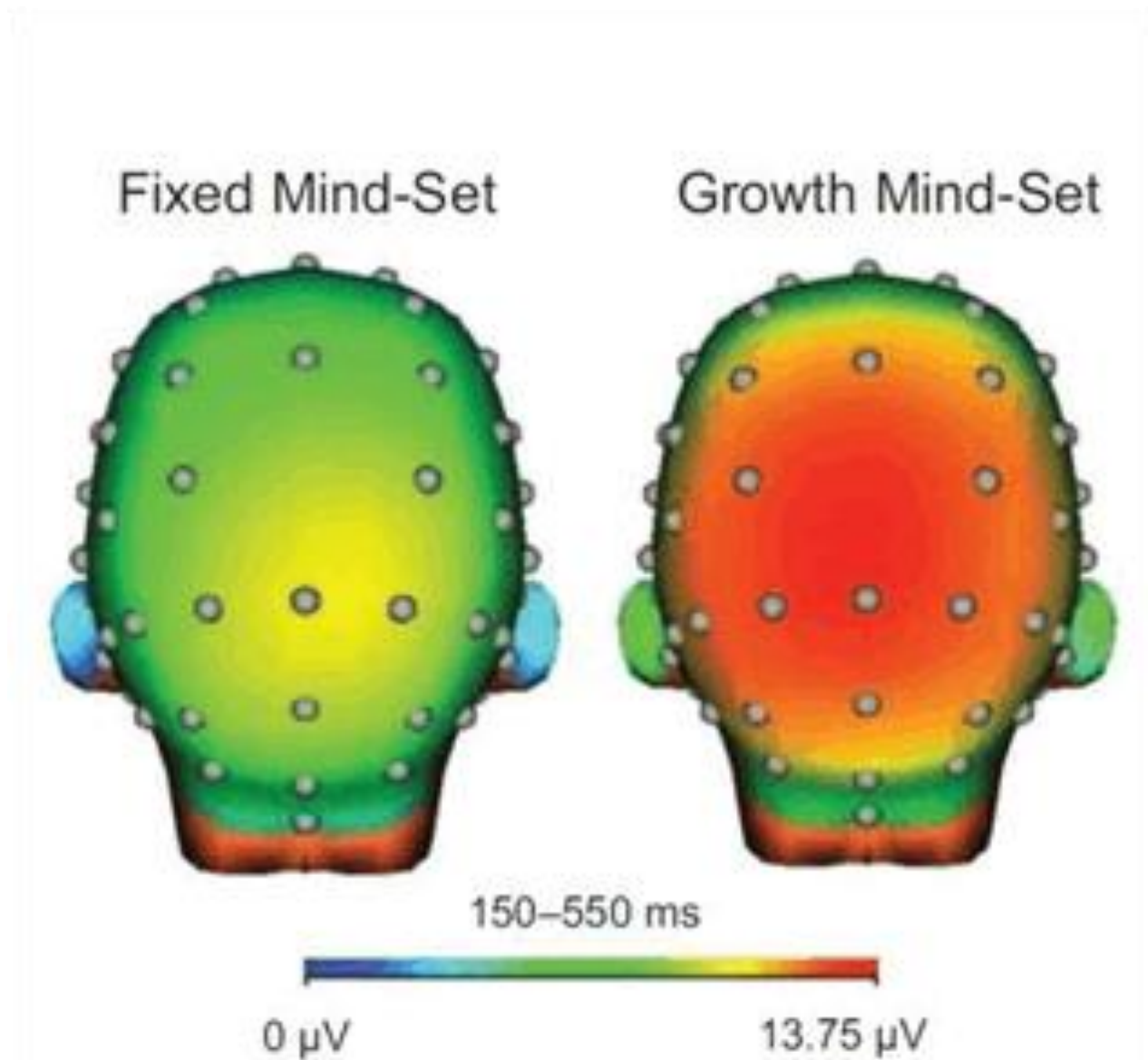
Hva trenger akkurat den eleven akkurat nå?

- *Dette får jeg til allerede (tydeliggjøre forbedring fra sist)*

Eleven sammenligner seg med seg selv

Progresjonen **beskrives**

Elever som prøver MÅ oppleve mestring

- 1) Å følge med på og fange opp kompetanse
- 2) Å kommunisere om progresjon
- 3) Å planlegge videre læring

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

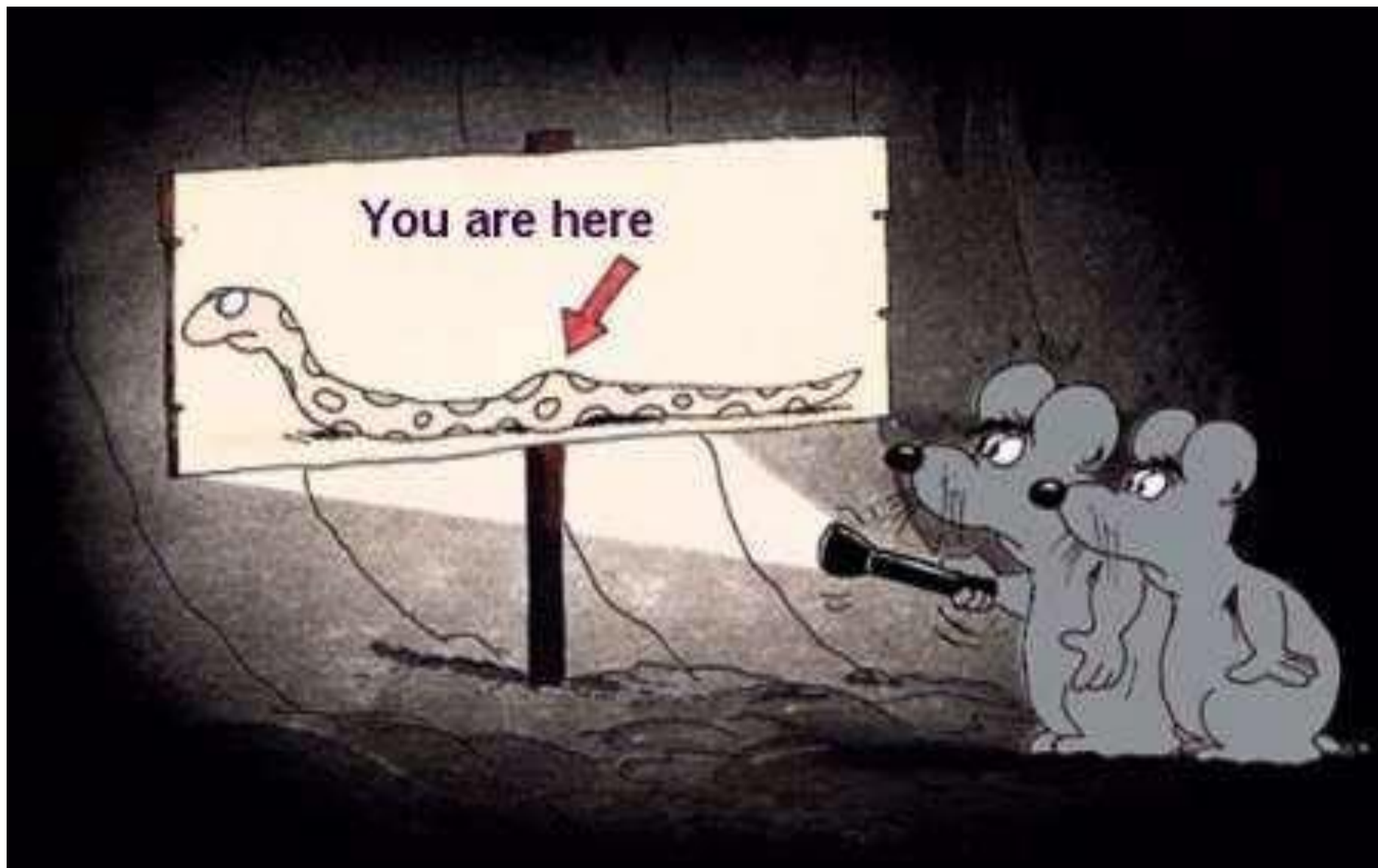
Hva trenger akkurat den eleven akkurat nå?

Dette får jeg ikke til ennå

*(men det er ikke for seint, jeg skal jo fortsette å øve,
og jeg får hjelp av læreren)*

Elev: Sånn skal jeg jobbe for å få det til!

Lærer: Hvilken støtte trenger du fra meg for å få det til?

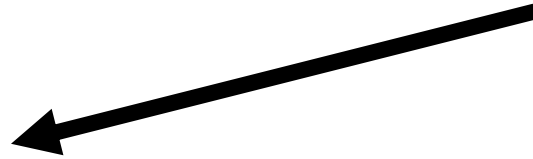

Du ligger her!

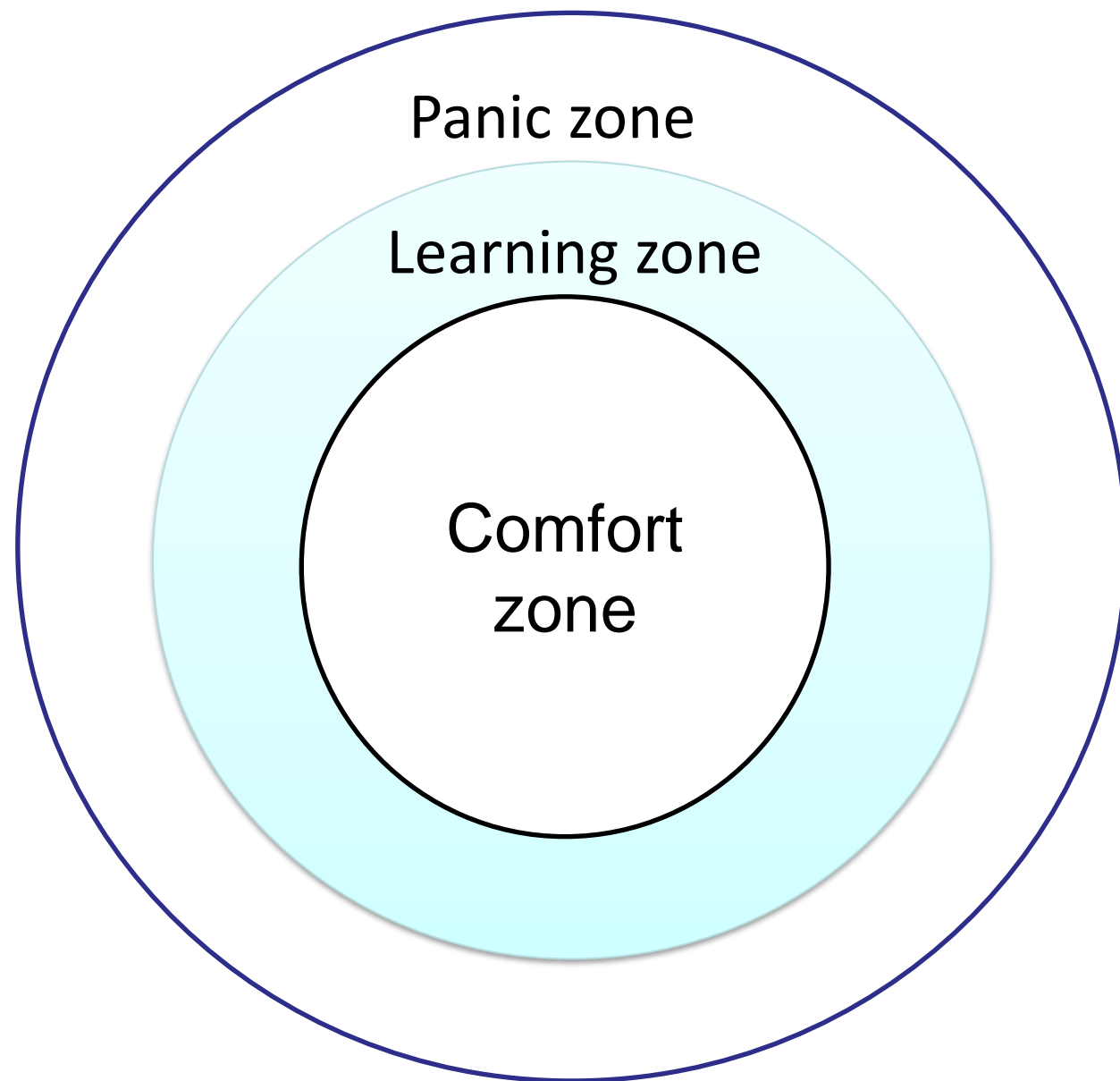

- Høy
- Middels
- Lav

«Elevene skal oppfordres til å prøve seg også når det er usikkert om de vil lykkes. Det er skolens oppgave å gi elevene trygghet til å krysse grenser og prøve noe vanskelig.»

«Elevene skal oppfordres til å prøve seg også når det er usikkert om de vil lykkes. Det er skolens oppgave å gi elevene trygghet til å krysse grenser og prøve noe vanskelig.»

«Ros»

Råd

Mestring

Analyse

Erfaringer

Framtid

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Hvor skal jeg? Hva mestrer jeg ikke ennå? Hva bør jeg mestre bedre? Hvordan komme videre?

Hva må jeg spørre læreren om?

Underveisvurdering (del 2), Vg2 YF

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får arbeide oppdagende og utforskende, alene og sammen med andre. Læreren og elevene skal være i dialog om utviklingen elevene viser i norsk. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å bearbeide egne muntlige og skriftlige tekster.

Hva trenger akkurat den eleven akkurat nå?

- for å bli **motivert** for videre læring
- for å jobbe **smart** med videre læring

*Hva trenger akkurat den eleven
å oppdage selv akkurat nå?*

- for å bli **motivert** for videre læring
- for å jobbe **smart** med videre læring

I sosiale samspill med andre (slik de er)

Som det unike og rare mennesket man selv er

Elevene har kompetanse til å delta på alle områder i livet (skole, fritid, samfunn, arbeid)

i verden som den er – og blir